

Kitlesel Etkinliklerde Özel Güvenlik: Kalabalık Yönetimi ve Risk Önleme Yaklaşımları

Mass Event Private Security: Crowd Management and Risk Prevention Approaches

Öğr. Gör. Dr. Mehmet Ali Horozoğlu
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
mahorozoglu@kmu.edu.tr
https://orcid.org/0000-0002-8676-7274

Makale Başvuru Tarihi / Received: 03.07.2026
Makale Kabul Tarihi / Accepted: 31.08.2026
Makale Türü / Article Type: Derleme Makalesi

ÖZET

Bu çalışma, kitlesel etkinliklerde özel güvenliğin rolünü kalabalık yönetimi ve risk önleme yaklaşımları çerçevesinde değerlendirmeyi amaçlayan bir derleme araştırmasıdır. Kitlesel etkinlikler, yoğun insan hareketliliği, mekânsal sıkışma, sağlık ve güvenlik hizmetleri üzerindeki baskı ile çok aktörlü koordinasyon gereksinimi nedeniyle özel güvenlik uygulamalarının stratejik önem kazandığı alanlardır. Bu doğrultuda çalışmada, kitlesel etkinlik, özel güvenlik, kalabalık davranışı, kalabalık yönetimi ve risk önleme konularına ilişkin ulusal ve uluslararası literatür tematik olarak incelenmiştir. İncelenen çalışmalar, kalabalıkların homojen ve kendiliğinden risk üreten yapılar olarak değerlendirilmesinin yetersiz olduğunu; kalabalık davranışının ortak kimlik, meşruiyet algısı, iletişim biçimi, mekânsal yoğunluk ve otoriteyle kurulan ilişki tarafından şekillendiğini göstermektedir. Bulgular, kitlesel etkinliklerde özel güvenliğin yalnızca giriş ve çıkış kontrolü veya olay anı müdahalesiyle sınırlı bir işlev üstlenmediğini; riskin erken fark edilmesi, katılımcı davranışlarının yönlendirilmesi, güvenlik algısının güçlendirilmesi ve kurumlar arası eşgüdümün desteklenmesi açısından önemli bir aktör olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak kitlesel etkinliklerde etkili özel güvenlik uygulamaları, veri temelli risk değerlendirmesi, kalabalık psikolojisine duyarlı eğitim, açık iletişim, mekânsal akış planlaması ve çok kurumlu koordinasyon süreçleriyle birlikte ele alınmalıdır. Bu bütüncül yaklaşım, hem güvenli etkinlik ortamlarının oluşturulmasına hem de özel güvenlik alanının profesyonel kapasitesinin güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kitlesel etkinlikler, özel güvenlik, kalabalık yönetimi, kalabalık davranışı, risk önleme, güvenlik yönetimi.

ABSTRACT

This study is a review article that aims to evaluate the role of private security in mass gathering events within the framework of crowd management and risk prevention approaches. Mass gathering events are contexts in which private security practices gain strategic importance due to intense human mobility, spatial congestion, pressure on health and security services, and the need for multi-agency coordination. Accordingly, this study thematically examines the national and international literature on mass gatherings, private security, crowd behaviour, crowd management, and risk prevention. The reviewed studies indicate that it is insufficient to conceptualize crowds as homogeneous and inherently risk-producing entities. Rather, crowd behaviour is shaped by shared identity, perceived legitimacy, patterns of communication, spatial density, and the nature of interaction with authority figures. The findings suggest that private security in mass gathering events is not limited to access control or incident response; instead, it functions as a significant actor in the early identification of risks, the guidance of participant behaviour, the reinforcement of perceived safety, and the support of inter-agency coordination. In conclusion, effective private security practices in mass gathering events should be addressed through data-driven risk assessment, training sensitive to crowd psychology, clear communication, spatial flow planning, and multi-agency coordination. Such an integrated approach can contribute both to the creation of safer event environments and to the strengthening of the professional capacity of the private security field.

Keywords: Mass gatherings, private security, crowd management, crowd behaviour, risk prevention, security governance.

1. GİRİŞ

Kitlesel etkinlikler, büyük insan topluluklarını aynı zaman ve mekânda bir araya getirdikleri için ev sahibi toplumun sağlık, güvenlik ve müdahale kapasitesi üzerinde olağan koşulların ötesinde baskı üretmekte ve bu nedenle ayrı bir araştırma alanı olarak değerlendirilmektedir (Arbon, 2007). Güncel risk değerlendirme literatürü de kitlesel etkinliği, katılımcı sayısından çok, planlama ve müdahale kaynaklarını zorlayan bir yoğunlaşma biçimi olarak tanımlamaktadır (Bieh ve ark., 2021; Khan ve ark., 2021). Bu çerçevede spor, müzik, dini tören ve benzeri organizasyonlar yalnızca kamusal eğlence alanları değil, aynı zamanda güvenlik, sağlık ve yönetsel eşgüdümün birlikte sınındığı karmaşık operasyonel ortamlardır (Khan ve ark., 2021; Yang ve ark., 2022). Nitekim yoğun kalabalıklarda akışın kısa sürede dur kalk hareketine ve ardından düzensiz sıkışma basıncına dönüşebilmesi, kitlesel etkinliklerde küçük planlama hatalarının ağır sonuçlara yol açabildiğini göstermiştir (Helbing ve ark., 2007). Bu nedenle kitlesel etkinliklerde özel güvenlik, yalnızca giriş çıkış kontrolü yapan yardımcı bir unsur değil, riskin önceden okunması ve kalabalığın güvenli biçimde yönetilmesi açısından stratejik bir bileşen olarak ele alınmalıdır (Haghani ve ark., 2023; Reicher ve ark., 2007).

Ancak bu konunun bilimsel olarak anlaşılabilmesi için kitlesel etkinliğin yalnızca fiziksel yoğunlukla değil, kalabalığın niteliği ve olayın bağlamıyla birlikte düşünülmesi gerekir; çünkü literatürde kalabalık davranışı, kalabalık ruh hali ve kalabalık türü kavramlarının uzun süre netleşmediği görülmektedir (Hutton ve ark., 2011). Kalabalık araştırmaları bu noktada, aynı yerde bulunan bireylerden oluşan fiziksel kalabalık ile ortak kimlik etrafında hareket eden psikolojik kalabalık arasında önemli bir ayrım yapmaktadır (Templeton ve ark., 2015). Bu ayrım önemlidir; çünkü ortak kimlik duygusu, kitlesel etkinliklerde katılımcıların birbirini tehdit değil destek kaynağı olarak görmesini sağlayarak sağlık ve esenlik sonuçlarını doğrudan etkileyebilmektedir (Hopkins ve Reicher, 2016). Ayrıca acil durumlarda paylaşılan kader algısının ortaya çıkardığı ortak toplumsal kimlik, yardımlaşma, güven ve eşgüdüm gibi davranışları güçlendirmekte ve böylece düzensizlik beklentisini her zaman doğrulamamaktadır (Drury, 2018). Dolayısıyla kitlesel etkinliği anlamak için sayısal büyüklüğün yanında psikososyal örüntüleri de hesaba katmak gerekir; çünkü kalabalığın nasıl hissettiği ve birbirini nasıl tanımladığı, güvenlik sonuçlarını doğrudan biçimlendirebilir (Hutton ve ark., 2011; Templeton ve ark., 2018).

Bu noktadan hareketle kalabalık yönetimi, insan akışını mekanik biçimde yönlendiren dar bir teknik alan olmaktan çıkıp davranış, iletişim ve meşruiyet boyutlarını birlikte ele alan bir yönetim pratiği hâline gelmektedir (Templeton ve ark., 2015; Reicher ve ark., 2007). Özellikle bilgi temelli kamu düzeni yaklaşımı, kalabalıkları irrasyonel ve tehlikeli kitleler olarak varsayan geleneksel anlayışın tersine, güvenlik personeli ile kalabalık arasındaki etkileşimin çatışmayı azaltabileceğini göstermiştir (Reicher ve ark., 2007). Açık hava müzik etkinliğinde yürütülen alan araştırması da, ortak aidiyet duygusunun güven hissini, karşılıklı yardım beklentisini ve öz düzenlemeyi artırarak olası bir felaketin önlenmesinde rol oynayabildiğini ortaya koymuştur (Drury ve ark., 2015). Benzer biçimde, ortak sosyal kimlikle hareket eden kalabalıkların daha yavaş, daha yakın ve daha farklı manevra örüntüleri göstermesi, kalabalık yönetiminin mikro düzeyde yaya hareketlerini de hesaba katması gerektiğini göstermektedir (Templeton ve ark., 2018).

Bu nedenle etkili kalabalık yönetimi, fiziksel bariyerler ve personel sayısından önce, akış tasarımı, iletişim dili, davranış beklentileri ve olay içi koordinasyon arasındaki ilişkiyi doğru kurabilen bütüncül bir yaklaşım gerektirir (Haghani ve ark., 2023; Templeton ve ark., 2018).

Kalabalık yönetiminin tamamlayıcı ayağı olan risk önleme ise, olay başlamadan önce tehlikenin türünü, maruziyet düzeyini, kırılganlıkları ve mevcut kapasiteyi sistematik biçimde değerlendirmeyi gerektirir (Bieh ve ark., 2021; Khan ve ark., 2021). Bu alandaki çalışmalar, çok kurumlu hazırlığın özel önem taşıdığını ve polis, sağlık, itfaiye ile organizatörler arasında ortak bir değerlendirme zemini kurulmadığında planlamanın zayıfladığını göstermektedir (Khorram Manesh ve ark., 2020). Nitekim MAGRAT aracı, ön etkinlik planlamasında kurumlar arası iş birliğini güçlendiren ve kaynak kullanımını daha gerçekçi biçimde düzenleyen uygulanabilir bir çerçeve sunmuştur (Khorram Manesh ve ark., 2020). Benzer şekilde Jeddah aracı, tehlike, kırılganlık, kapasite ve itibar boyutlarını aynı şemada birleştirerek yinelenen kitlesel etkinlikler için tüm tehlikeleri kapsayan bir risk değerlendirme mantığı önermiştir (Bieh ve ark., 2021). Buna ek olarak risk iletişimi üzerine yapılan çalışmalar, kalabalığın güvenliğe dair bilgilendirilme kanallarının ve bu kanalların algılanan etkililiğinin, önleyici stratejilerin başarısında belirleyici olduğunu göstermektedir (Taibah ve ark., 2018).

Daha yeni çalışmalar ise büyük veri temelli yoğunluk kestirimiyle açık kamusal alanlarda riskin yalnızca içerideki kalabalıkla değil, çevredeki akış ve mekânsal dağılımla birlikte izlenebileceğini göstermektedir

(Yang ve ark., 2022). Bu bulgu, kitlesel etkinlik, kalabalık yönetimi ve risk önleme kavramlarının birbirinden ayrı değil, aynı güvenlik denkleminde ait birbirini besleyen üç analitik eksen olduğunu düşündürmektedir (Yang ve ark., 2022; Haghani ve ark., 2023). Çünkü kitlesel etkinliğin niteliği risk profilini belirlemekte, kalabalığın psikososyal yapısı yönetim kararlarının etkisini değiştirmekte ve risk önleme araçları da bu iki düzeyi operasyonel plana dönüştürmektedir (Hopkins ve Reicher, 2016; Khorram Manesh ve ark., 2020). Bu nedenle özel güvenlik pratiği, yalnızca olay anında tepki veren bir saha faaliyeti olarak değil, önceden planlayan, davranışı okuyan, iletişimi yöneten ve kurumlar arası eşgüdümü sürdüren bir güvenlik yönetimi fonksiyonu olarak yeniden düşünülmelidir (Reicher ve ark., 2007; Bieh ve ark., 2021). Nitekim çağdaş kalabalık güvenliği literatürü de tek bir önlemin yeterli olmadığını, politika, planlama, operasyon, topluluk hazırlığı ve olay yanıtının katmanlı biçimde bir araya gelmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Haghani ve ark., 2023).

Bu derleme, tam da bu nedenle, dağınık duran kitlesel etkinlik tıbbi, kalabalık psikolojisi, güvenlik yönetimi ve risk değerlendirme çalışmalarını aynı kavramsal çerçevede bir araya getirerek alan yazındaki parçalanmışlığı azaltmayı hedeflemektedir (Arbon, 2007; Haghani ve ark., 2023). Çalışmanın bilimsel önemi, kitlesel etkinliği yalnızca lojistik bir organizasyon sorunu olarak değil, insan davranışı, mekânsal yoğunluk ve kurumsal kapasitenin kesiştiği çok katmanlı bir güvenlik meselesi olarak ele almasından gelmektedir (Helbing ve ark., 2007; Hopkins ve Reicher, 2016). Bilimsel katkısı ise özel güvenlik bağlamında kalabalık yönetimi ile risk önleme yaklaşımlarını aynı tartışmada birleştirerek görev tanımı, eğitim, planlama ve saha uygulaması için kanıta dayalı bir kavramsal zemin önermesidir (Khorram Manesh ve ark., 2020; Templeton ve ark., 2015). Aynı zamanda bu çerçeve, ileride yapılacak ampirik araştırmalar için yoğunluk, iletişim, algılanan meşruiyet, ortak kimlik ve çok kurumlu hazırlık gibi değişkenlerin birlikte incelenmesine imkân veren bir başlangıç noktası sunmaktadır (Templeton ve ark., 2018; Taibah ve ark., 2018; Drury, 2018). Sonuç olarak bu giriş, kitlesel etkinliklerde özel güvenliğin başarısını, kalabalığı anlamaya dayalı yönetim ve önceden yapılandırılmış risk önleme stratejileriyle birlikte düşünen bir araştırma hattının neden gerekli olduğunu göstermektedir (Drury ve ark., 2015; Bieh ve ark., 2021).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Özel Güvenlik ve Kalabalık Davranışı

Özel güvenlik literatürde, güvenlik hizmetlerinin yalnızca devlete ait kurumlar tarafından değil, farklı kurumsal aktörlerce üretildiğini kabul eden çoğul güvenlik düzeninin bir bileşeni olarak ele alınır (Loader, 2000). Bu yaklaşımda güvenlik, devlet tekelinden bütünüyle kopmuş bir alan değil, kamusal ve özel sağlayıcıların yan yana ve zaman zaman iç içe geçtiği bir hizmet alanıdır (Boels ve Verhage, 2016; Mandel, 2001). Avrupa örneği, özel güvenliğin özellikle görünür devriye, erişim kontrolü, alarm izleme, nakit ve değerli eşya transferi ve risk yönetimi gibi işlevlerde hızla kurumsallaştığını göstermektedir (van Steden ve Sarre, 2007). Birleşik Krallık verileri de sektörün artık marjinal bir alan olmadığını, personel sayısı, şirket sayısı ve ciro bakımından polislikle aynı güvenlik evreninde değerlendirilmesi gereken bir büyüklüğe ulaştığını ortaya koymaktadır (Pazzona ve White, 2024). Dolayısıyla özel güvenlik kavramı, yalnızca özel mülkiyeti koruyan dar bir muhafaza hizmetini değil, kamusal ve yarı kamusal mekânlarda düzen, gözetim ve risk azaltma üreten örgütlü bir güvenlik emeğini ifade eder (Loader, 2000; Pazzona ve White, 2024).

Bununla birlikte kavramın genişlemesi, yetki, hesap verebilirlik ve meşruiyet tartışmalarını da beraberinde getirir; çünkü özel güvenlik personeli çoğu zaman kamusal sonuçlar doğuran fakat kamu polisinden farklı hukuki ve kurumsal sınırlar içinde çalışan aktörlerdir (Mandel, 2001; Boels ve Verhage, 2016). Bu nedenle özel güvenliği kavramsal olarak tanımlamak, onu yalnızca piyasa temelli bir hizmet diye değil, çağdaş güvenlik yönetişiminin toplumsal sonuçları olan bir kurum olarak görmekle mümkündür (Loader, 2000; van Steden ve Sarre, 2007).

Bu kurumsal çerçeve içinde özel güvenlik görevlileri, özellikle alışveriş merkezleri, ulaşım düğümleri, eğlence alanları ve büyük etkinlikler gibi yoğun insan dolaşımının olduğu mekânlarda ilk temas noktası hâline gelmektedir (Aitken, 2022; Pazzona ve White, 2024). Nitekim rastgele kontrollü bir saha deneyinde görünür özel güvenlik devriyelerinin toplu taşıma istasyonlarında suç ve düzensizlik üzerinde caydırıcı sonuçlar üretebildiği gösterilmiştir (Ariel ve ark., 2017). Ancak aynı araştırma çizgisi, etkinliğin yalnızca görünür varlığa değil, devriyenin sıklığına, öngörülemezliğine ve mekânsal hedeflemenin doğruluğuna bağlı olduğunu da düşündürmektedir (Ariel ve ark., 2017).

Öte yandan mega etkinlik bağlamında yapılan nitel bir çalışma, yerel halkın özel güvenliği çoğu zaman zayıf yerel bilgi, sınırlı mesleki uzmanlık, yetersiz iletişim ve otoriter tavırla ilişkilendirdiğini göstermiştir (Aitken, 2022). Bu bulgu, özel güvenliğin işlevsel kapasitesi ile toplumsal meşruiyetinin aynı şey olmadığını, düzen

sağlama iddiasının kamusal algı tarafından sürekli sınındığını ortaya koyar (Aitken, 2022; Loader, 2000). Dolayısıyla özel güvenlik, bir yandan suç önleme ve düzen sürdürme açısından pratik bir güvenlik sağlayıcısı iken, diğer yandan davranışlarıyla kamusal alan deneyimini doğrudan biçimlendiren bir etkileşim aktörüdür (Ariel ve ark., 2017; Boels ve Verhage, 2016). Bu nokta önemlidir, çünkü kalabalık davranışını anlamak için yalnızca kalabalığın kendi iç dinamiklerine değil, onunla temas kuran güvenlik aktörlerinin örgütsel mantığına da bakmak gerekir (Reicher ve ark., 2004; Reicher ve ark., 2007).

Kalabalık davranışı çağdaş sosyal psikoloji ve sosyoloji literatüründe, fiziksel olarak bir arada bulunan insanların otomatik biçimde irrasyonelleştiği bir durum olarak değil, bağlama duyarlı ve ilişkisel bir kolektif eylem biçimi olarak tanımlanmaktadır (Stott ve Drury, 2000; Borch, 2013). Bu yaklaşım, kalabalığın anlamının üyelerin kendilerini kimlerle birlikte gördüğü, karşısındaki aktörleri nasıl tanımladığı ve etkileşimin hangi toplumsal sınırlar içinde kurulduğuna göre değiştiğini savunur (Stott ve Drury, 2000). Kalabalık bu nedenle tek bir psikolojik kütle değil, farklı alt grupları, farklı normları ve farklı amaçları aynı anda barındırabilen dinamik bir sosyal bütündür (Templeton ve ark., 2015).

Klasik kuramların kalabalığı kör duygusallık ve bulaşma ile açıklama eğilimi eleştirilmiş, bunun yerine kalabalık eyleminin çoğu zaman ortak kimlik, ortak hedef ve karşılıklı anlamlandırma üzerinden şekillendiği gösterilmiştir (Borch, 2013; Templeton ve ark., 2015). Özellikle etnografik temelli çalışmalar, çatışmanın kalabalığın doğasından değil, kalabalık ile dış aktörler arasındaki ilişki değiştiğinde yeniden tanımlanan kategorilerden türeyebildiğini göstermektedir (Stott ve Drury, 2000). Bu yüzden kalabalık davranışını tanımlarken yoğunluk, gürültü ya da hareketlilik kadar, meşruiyet algısı, karşılıklı beklenti ve grup içi aidiyet gibi sembolik süreçleri de hesaba katmak gerekir (Reicher ve ark., 2004; Borch, 2013). Buradan hareketle kalabalık davranışı, ortak durum tanımları etrafında düzenlenen, değişen koşullara göre işbirliği, kaçınma, dayanışma ya da çatışma üretebilen kolektif bir davranış repertuarı olarak kavranmalıdır (Templeton ve ark., 2015).

Kalabalık davranışının işlenişinde ilk önemli nokta, fiziksel sıkışıklığın tek başına olumsuz sonuç üretmediğidir; aynı yoğunluk, ortak kimliğin gücüne göre tehdit ya da olumlu birliktelik olarak deneyimlenebilir (Novelli ve ark., 2013; Alnabulsi ve Drury, 2014). İki farklı kalabalık türünde yapılan araştırma, kalabalıkla özdeşimin arttığı durumlarda kişilerin kendilerini daha az rahatsız olmuş hissettiklerini ve daha fazla olumlu duygu bildirdiklerini göstermiştir (Novelli ve ark., 2013). Hac bağlamındaki bulgular da yoğunluğun güvenlik algısını zayıflatıcı etkisinin, paylaşılan sosyal kimlik güçlendikçe azaldığını ortaya koymuştur (Alnabulsi ve Drury, 2014). Bu durum, kalabalık içinde yakın fiziksel temasın her zaman panik ya da saldırganlık üretmediğini, bazen tam tersine dayanışma ve koordinasyonu kolaylaştırabildiğini düşündürür (Novelli ve ark., 2013; Templeton ve ark., 2015).

Nitekim kalabalık modellemelerine ilişkin sistematik değerlendirme, gerçekçi açıklamaların bireyleri yalnız varlıklar gibi değil, birbirini tanıyan ve ortak aidiyet kurabilen üyeler gibi ele alması gerektiğini vurgulamaktadır (Templeton ve ark., 2015). Buradan çıkan temel sonuç, kalabalık davranışının yalnızca bireysel dürtüler toplamı olmadığı, sosyal kimlik üzerinden örgütlenen ortak anlamların hareket, duygu ve risk algısını aynı anda biçimlendirdiğidir (Stott ve Drury, 2000; Templeton ve ark., 2015). Dolayısıyla kalabalığın yönetimi konusunda analitik odak, kalabalığın ne kadar büyük olduğundan çok, üyelerin birbirleriyle ve çevredeki otorite figürleriyle nasıl bir ilişki kurduğuna yönelmelidir (Alnabulsi ve Drury, 2014; Reicher ve ark., 2007).

Tam da bu noktada özel güvenlik ile kalabalık davranışı arasındaki ilişki görünür hâle gelir; çünkü kalabalıkların neyi meşru, neyi tehdit ve neyi ortak amaç olarak tanımladığı, güvenlik görevlilerinin müdahale tarzından etkilenir (Reicher ve ark., 2004). Kalabalığın içindeki az sayıda sorunlu eyleme karşı tüm topluluğu tek ve tehlikeli bir kütle gibi ele alan güvenlik yaklaşımı, başlangıçta çatışmaya mesafeli grupları bile savunmacı bir ortak kimlik etrafında birleştirebilir (Reicher ve ark., 2004; Reicher ve ark., 2007). Buna karşılık farklı alt grupları ayırt eden, yasal amaçları kolaylaştıran ve iletişimi erken aşamada kuran güvenlik yaklaşımı, kalabalık içindeki öz denetim kapasitesini güçlendirebilir (Reicher ve ark., 2007).

Acil durum yönetimi literatürü de benzer biçimde, müdahale eden görevlilerin iletişim açıklığı ve meşruiyetinin kalabalık üyelerinin işbirliği ve uyumunu artırdığını göstermektedir (Carter ve ark., 2020). Bu bulgu özel güvenlik açısından özellikle önemlidir, çünkü özel güvenlik görevlileri çoğu zaman kalabalıkla polis gelmeden önce temas kuran, yönlendirme yapan ve ilk davranış çerçevesini kuran aktörlerdir (Aitken, 2022; Pazzona ve White, 2024). Eğer bu temas saygılı, açıklayıcı ve bağlama duyarlı kurulursa kalabalık güvenlik görevlisini baskı uygulayan dış güç olarak değil, ortak düzenin işleyişini sağlayan meşru bir muhatap olarak görebilir (Carter ve ark., 2020; Reicher ve ark., 2004). Buna karşılık zayıf iletişim, otoriter ton ve yerel

bağlamı okuyamama, özel güvenliğin meşruiyetini aşındırarak kalabalık davranışını daha gergin ve öngörülemez bir yöne itebilir (Aitken, 2022; Carter ve ark., 2020).

Bu nedenle özel güvenlik ve kalabalık davranışı arasındaki ilişki yalnızca fiziksel kontrol ilişkisi değildir; aynı zamanda anlam üretimi, meşruiyet inşası ve karşılıklı beklenti yönetimi ilişkisidir (Loader, 2000; Carter ve ark., 2020). Özel güvenliğin başarılı olduğu durumlarda görevli, kalabalığın akışını kesen bir güçten çok, kalabalığın kendi düzenini güvenli biçimde sürdürmesine yardım eden aracı bir aktöre dönüşür (Reicher ve ark., 2007; Ariel ve ark., 2017). Bu da personelin yalnızca prosedür, arama ve bariyer uygulamalarıyla değil, kalabalık psikolojisi, sosyal kimlik süreçleri, sözlü iletişim ve gerilim azaltma teknikleriyle eğitilmesini gerekli kılar (Reicher ve ark., 2004; Carter ve ark., 2020). Aynı biçimde yoğun etkinlik alanlarında görev yapan özel güvenlik birimlerinin planlaması, kalabalığı homojen risk kaynağı sayan eski yaklaşımlardan uzaklaşıp farklı grup amaçlarını ve mekânsal yoğunlaşma örüntülerini dikkate almalıdır (Borch, 2013; Templeton ve ark., 2015). Çünkü kalabalıkla kurulan ilişkinin niteliği, yalnızca olası taşkınlıkları değil, güvenlik hissini, etkinliğin deneyimlenme biçimini ve kamusal alana duyulan güveni de belirlemektedir (Novelli ve ark., 2013; Aitken, 2022). Sonuç olarak özel güvenlik, kalabalık davranışını dışarıdan bastıran bir mekanizma olarak değil, uygun kurumsal ilke ve etkileşim pratikleriyle kalabalığın işbirliği kapasitesini artırabilen bir yönetim unsuru olarak kavramsallaştırılmalıdır (Boels ve Verhage, 2016; Reicher ve ark., 2007). Bu kavramsallaştırma, özel güvenliğin etkinliğini yalnız suç azalmasıyla değil, kalabalık içindeki meşru hareket alanını koruma, gerilim üretmeme ve kolektif güvenliği destekleme kapasitesiyle birlikte değerlendiren daha bütünlüklü bir analitik çerçeve sunar (Loader, 2000; Carter ve ark., 2020; Aitken, 2022).

2.2. Kitlesele Etkinlik ve Özel Güvenlik

Kitlesele etkinlik kavramı, belirli bir zaman ve mekânda olağan hizmet kapasitesini zorlayabilecek yoğunlukta insan birikimi yaratan planlı ya da plansız toplanmaları ifade eder (Milsten ve ark., 2002; Arbon, 2004). Literatürde bu kavramı ayırt eden temel nokta, mutlak katılımcı sayısından çok, kalabalığın sağlık, güvenlik ve lojistik sistemleri üzerinde yarattığı baskıdır (Arbon, 2007; Lund ve ark., 2011). Bu nedenle olimpiyatlar, dini törenler, büyük spor karşılaşmaları, konserler ve benzeri geniş katılımlı buluşmalar aynı üst kavram altında incelenebilir (Jorm ve ark., 2003; Hadjichristodoulou ve ark., 2006; Thackway ve ark., 2009). Kavramın sınırları, tek başına nicelikle değil, yerel altyapı ve hizmet kapasitesinin ne ölçüde zorlandığına göre çizilir (Lund ve ark., 2014; Turris ve ark., 2014). Bu bakış, etkinliğin süresi, mekânsal kuruluşu, seyirci profili ve kalabalığın ruh hali gibi etmenlerin tanımın ayrılmaz parçası olduğunu gösterir (Hutton ve ark., 2011; Hopkins ve Reicher, 2016). Bu yüzden kitlesele etkinliği yalnızca kalabalık olarak değil, farklı risklerin aynı anda üretildiği dinamik bir sosyal ortam olarak ele almak gerekir (Lund ve ark., 2011; Hutton ve ark., 2025).

Kitlesele etkinlik literatürünün ilk evresinde çalışmalar daha çok hasta başvuru oranı ve olay bazlı tıbbi gereksinim tahminine odaklanmıştır, ancak bu birikim zamanla daha kuramsal bir çizgiye taşınmıştır (Milsten ve ark., 2002; Arbon, 2007). Arbon, bu dönüşüm içinde kitlesele etkinlik sağlığını biyomedikal, çevresel ve psikososyal alanların kesişiminde düşünmeyi önererek kavramsal çerçeve için belirleyici bir adım atmıştır (Arbon, 2004). Bu öneri, daha sonra geliştirilen nüfus modeli ile etkinlik modelinde ayrıntılandırılmış ve karşılaştırmalı araştırma için daha düzenli bir dil kurulmasına katkı sağlamıştır (Lund ve ark., 2014; Turris ve ark., 2014). Böylece araştırmanın odağı, kaç kişinin geldiği sorusundan, hangi tür katılımcı grubunun hangi koşullarda hangi tür talep ve risk ürettiği sorusuna kaymıştır (Arbon, 2007; Lund ve ark., 2014). Özellikle kalabalığın davranışı, beklentisi, ortak kimlik duygusu ve gerilim birikimi gibi psikososyal değişkenler, etkinliğin güvenlik ve sağlık sonuçlarını anlamada merkezi hale gelmiştir (Hutton ve ark., 2011; Hopkins ve Reicher, 2016). Bu nedenle kavramsal çerçevenin, etkinliği tekil bir olay olarak değil, öncesi, icrası ve sonrası bulunan bir yönetim ve koordinasyon süreci olarak kurması daha isabetlidir (Thackway ve ark., 2009; Lund ve ark., 2011).

Kitlesele etkinlikler, kısa süre içinde yoğunlaşan geçici topluluklar yarattığı için, rutin kamu hizmetlerinin izleme ve müdahale kapasitesini görünür biçimde sınar (Jorm ve ark., 2003; Thackway ve ark., 2009). Sydney 2000 Olimpiyatları deneyimi, bu tür etkinliklerde erken uyarı ve halk sağlığı gözetiminin yalnızca kriz anları için değil, günlük operasyonun sürdürülebilirliği için de gerekli olduğunu göstermiştir (Jorm ve ark., 2003). Aynı şekilde Atina 2004 çalışması, çevresel sağlık, saha denetimi ve kurumlar arası eşgüdümün büyük organizasyonlarda güvenliğin teknik omurgasını oluşturduğunu ortaya koymuştur (Hadjichristodoulou ve ark., 2006). Sydney üzerine daha uzun dönemli değerlendirme ise kitlesele etkinliklere hazırlığın tek bir organizasyona özgü değil, kent ölçeğinde bir öğrenme ve kurumsallaşma meselesi olduğunu vurgulamıştır (Thackway ve ark., 2009). Lund ve arkadaşları da bu alanın afet hazırlığı ile güçlü bir kesişim taşıdığını ve

kitlesel etkinliklerde geliştirilen planlama kapasitesinin daha geniş acil durum hazırlığını desteklediğini savunmuştur (Lund ve ark., 2011). Böylece kitlesel etkinlik, yalnızca yoğun katılımı yönetme problemi değil, aynı zamanda çok aktörlü risk azaltma pratiği olarak da anlaşılmalıdır (Arbon, 2007; Lund ve ark., 2011).

Ancak kitlesel etkinliği yalnızca altyapı ve sayı üzerinden okumak yeterli değildir; kalabalığın nasıl hissettiği, nasıl davrandığı ve otoriteyle nasıl ilişki kurduğu da güvenliğin niteliğini belirler (Hutton ve ark., 2011). Hopkins ve Reicher, kitlesel toplanmalarda psikolojik süreçlerin kalabalığı kendiliğinden tehlikeli bir yapı olarak görmekten daha açıklayıcı olduğunu ve ortak kimliğin davranışı güçlü biçimde şekillendirdiğini belirtmiştir (Hopkins ve Reicher, 2016). Benzer biçimde, Hutton ve arkadaşları kitlesel etkinlik yazınında kalabalık davranışının çoğu zaman olumsuz örneklerle sınırlı ele alındığını, oysa psikososyal betimlemenin olay yönetimi için daha sistemli veri üretebileceğini göstermiştir (Hutton ve ark., 2011). Güncel bir paydaş çalışması da etkinlik yöneticileri, polis ve sağlık personelinin güvenliği tehdit eden başlıca sorunları risk değerlendirmesi eksikliği, iletişim zayıflığı, sorumluluğun dağılması ve yetersiz planlama olarak gördüğünü ortaya koymuştur (Hutton ve ark., 2025). Bu bulgular, güvenliğin yalnızca sert önlem değil, güven, iletişim ve ortak amaç etrafında kurulan ilişkisel bir düzen olduğunu düşündürmektedir (Hutton ve ark., 2025; Hopkins ve Reicher, 2016). Tam da bu nedenle, kitlesel etkinliklerin kavramsal çerçevesi kurulurken özel güvenlik ve özel güvenlik personelinin rolünü bu ilişkisel düzenin içinde tartışmak gerekir (Hutton ve ark., 2011; Hutton ve ark., 2025).

Bu noktada özel güvenlik, kitlesel etkinliklerin güvenlik mimarisinde kamu kolluğunun yerini alan değil, onunla birlikte çalışan ve alanın gündelik düzenini sürdüren tamamlayıcı bir unsur olarak görünmektedir (Ruddell ve ark., 2011; Kammersgaard, 2021). Ruddell ve arkadaşları, özel güvenlik görevlilerinin özellikle yoğun kentsel alanlarda polis faaliyetlerini destekleyen bir sosyal kontrol işlevi üstlendiğini göstermiştir (Ruddell ve ark., 2011). Kitlesel etkinlik alanına uyarlandığında bu bulgu, özel güvenlik personelinin giriş ve çıkış akışını düzenleme, ilk teması kurma, sorun işaretlerini erken fark etme ve düzeni gündelik etkileşim yoluyla sürdürme bakımından ön hatta yer aldığını düşündürmektedir (Hutton ve ark., 2025; Kammersgaard, 2021). Kammersgaard'ın çalışması, özel güvenlik görevlilerinin sınırlı yasal yetkiye rağmen ikna, yönlendirme ve görünür varlık üzerinden önemli bir düzen kurma kapasitesine sahip olduğunu göstermektedir (Kammersgaard, 2021). Bu nedenle özel güvenlik personelinin işlevi yalnızca fiziksel müdahale ile açıklanamaz; görünürlük, iletişim becerisi ve profesyonel tutum da görev performansının parçasıdır (van Steden ve Nalla, 2010; Kammersgaard, 2021). Kitlesel etkinlik güvenliğinde özel güvenliğin değeri de tam burada ortaya çıkar, çünkü alan güvenliği çoğu zaman polis müdahalesinden önce günlük temasın doğru yönetilmesine bağlıdır (Ruddell ve ark., 2011; Hutton ve ark., 2025).

Bununla birlikte literatür, özel güvenlik personelinin kitlesel etkinliklerde etkili olabilmesi için meşruiyet, eğitim ve kamusal algı sorunlarının da dikkate alınması gerektiğini göstermektedir (van Steden ve Nalla, 2010; Ruddell ve ark., 2011). Van Steden ve Nalla, vatandaşların özel güvenlik görevlilerine ilişkin değerlendirmelerinin bütünüyle olumsuz olmadığını, ancak memnuniyetin doğrudan temas ve algılanan profesyonellikten yakından ilişkili olduğunu bulmuştur (van Steden ve Nalla, 2010). Bu sonuç, kalabalık içinde en görünür aktörlerden biri olan özel güvenlik personelinin, katılımcının güvenlik algısını doğrudan etkileyen sembolik bir işleve de sahip olduğunu düşündürmektedir (van Steden ve Nalla, 2010; Kammersgaard, 2021). Kammersgaard'ın bulguları da düzenin çoğu durumda zor kullanmadan değil, yumuşak güç, müzakere ve durum yönetimi üzerinden kurulduğunu göstererek bu yorumu desteklemektedir (Kammersgaard, 2021).

Buna bağlı olarak, kitlesel etkinliklerde görev yapan özel güvenlik personelinin kalabalık psikolojisi, iletişim, risk değerlendirmesi ve çok aktörlü koordinasyon alanlarında eğitilmesi kavramsal çerçevenin doğal bir sonucudur (Hutton ve ark., 2011; Hopkins ve Reicher, 2016; Hutton ve ark., 2025). Sonuç olarak kitlesel etkinlik ile özel güvenlik arasındaki ilişki, yalnızca alan koruma ilişkisi değil, riskin erken fark edilmesi, düzenin meşru biçimde sürdürülmesi ve katılımcının güvenlik duygusunun korunması ilişkisi olarak anlaşılmalıdır (Arbon, 2004; Turris ve ark., 2014; Ruddell ve ark., 2011; van Steden ve Nalla, 2010; Kammersgaard, 2021).

2.3. Kitlesel Etkinliklerde Özel Güvenlik ve Risk Önleme Yaklaşımları

Kitlesel etkinliklerde risk önleme, kalabalığı yalnızca sayısal büyüklüğü üzerinden değil, yoğunluk ve temas kuvveti üzerinden okumayı gerektirir; çünkü ezilme ve ayak altında kalma riski hareketli ve durağan kalabalıklarda farklı biçimlerde gelişir (Lee ve Hughes, 2005). Uluslararası literatür, güvenliğin ancak kalabalık hareketi ile çevresel koşullar birlikte yönetildiğinde sağlanabildiğini ve bu nedenle risk önlemenin mekân tasarımı, akış düzenleme ve çevresel kontrolü aynı çerçevede düşünmesi gerektiğini göstermektedir (Johansson ve ark., 2012). Sistemik derlemeler, kitlesel etkinlik risklerinin çevresel, bireysel, psikososyal,

halk sağlığı ve yönetsel boyutlar taşıdığını ortaya koyarak tek bir tehlike türüne odaklanan önlemlerin yetersiz kaldığını göstermektedir (Tavan ve ark., 2019). Bu nedenle kavramsal olarak etkili bir risk önleme yaklaşımı, alanın fiziksel kapasitesi ile kullanıcı davranışını birlikte değerlendiren bütünleşik bir planlama mantığına dayanmalıdır (Johansson ve ark., 2012; Tavan ve ark., 2019). Kalabalık modelleme ve simülasyon çalışmalarını bir araya getiren incelemeler de önlemenin olay anında değil, normal akış ve acil durum senaryolarının önceden denenmesinde başladığını vurgulamaktadır (Owaidah ve ark., 2019).

Risk değerlendirmesi, potansiyel tehlikeleri öngörmeye yardımcı olduğu için ön etkinlik planlamasının temel aşamalarından biridir (Sharma ve ark., 2019). Spatio temporal büyük veri kullanan çalışmalar, açık kamusal alanlarda kritik yoğunluk noktalarını ve yoğun önleme gerektiren mekânları belirlemenin mümkün olduğunu göstermektedir (Yang ve ark., 2022). Benzer biçimde, gerçek izleme verileriyle beslenen simülasyon çerçeveleri, acil durumda güvenli tahliye için akış kontrolünün önceden test edilmesine imkân tanımaktadır (Al-Ahmadi ve ark., 2021). Sağlık yükünü öngören tahmin modelleri ise risk önlemenin yalnızca kalabalığı dağıtmak değil, beklenen hasta başvurularına göre tıbbi kapasiteyi ayarlamak anlamına geldiğini göstermektedir (Spaepen ve ark., 2020). Dolayısıyla risk önleme yaklaşımı, genel güvenlik söyleminden çok, zamana, yere ve etkinliğin özelliklerine göre değişen kanıta dayalı eşiklerin kurulmasına dayanmalıdır (Sharma ve ark., 2019; Yang ve ark., 2022).

Örgütlenme biçimi de riskin düzeyini değiştirmektedir; çünkü güncel bir çalışma, spontane, örgütlü ve uygulamalı etkinlik tiplerinde insan sıkışması ve can kaybı desenlerinin farklılaştığını göstermektedir (Lu ve ark., 2025). Bu bulgu, risk önlemede yalnızca toplam katılımcı sayısının değil, yönelim, bekleme biçimi ve dar boğazlarda biriken basıncın da izlenmesi gerektiğini düşündürmektedir (Lee ve Hughes, 2005; Lu ve ark., 2025). Modelleme literatürü, mikro ve makro düzey simülasyonların birlikte kullanılmasının rota planı, geçiş zamanlaması ve tahliye senaryoları için daha işlevsel karar desteği üretebildiğini göstermektedir (Owaidah ve ark., 2019; Al-Ahmadi ve ark., 2021). Tıbbi öngörü modelleriyle sağlık risklerini sınıflayan derlemeler birlikte okunduğunda, önleyici planlamanın hem akış güvenliğini hem de olay içi sağlık hizmet talebini birlikte hesaba katması gerektiği anlaşılmaktadır (Spaepen ve ark., 2020; Tavan ve ark., 2019). Bu çerçevede risk önleme, tek seferlik bir güvenlik planı değil, ölçme, senaryo kurma, tatbik etme ve revize etme döngüsü olarak kavranmalıdır (Sharma ve ark., 2019; Al-Ahmadi ve ark., 2021).

Risk önlemenin sosyal boyutu da en az teknik boyutu kadar belirleyicidir; çünkü belirsiz görev dağılımı ve karmaşık yönetim süreçleri önlemlerin sahaya tutarlı biçimde aktarılmasını zorlaştırmaktadır (Schönefeld ve ark., 2022). Etkinlik güvenliğine ilişkin güncel çalışmalar, ziyaretçi uyumunun planlama ve uygulamanın ana bileşenlerinden biri olduğunu ve kuralların yalnızca ilan edilmesinin yeterli olmadığını göstermektedir (Schütte ve ark., 2024). Bu nedenle önleyici yaklaşım, seyircinin etkinlik alanına gelişinden çıkışına kadar uzanan bütün yolculukta neyin, neden ve nasıl uygulanacağını açık biçimde iletmeyi gerektirir (Johansson ve ark., 2012; Schütte ve ark., 2024). Kurumsal eşgüdüm zayıf olduğunda yüksek kaliteli veri ve iyi tasarlanmış alanlar bile beklenen etkiyi üretmeyebilir; çünkü uygulama zincirindeki kopukluklar riski yeniden büyütebilir (Schönefeld ve ark., 2022; Yang ve ark., 2022). Sonuç olarak risk önleme, fiziksel kapasite, veri temelli izleme, yönetsel açıklık ve katılımcı uyumunu aynı anda yöneten çok katmanlı bir yaklaşım olarak ele alınmalıdır (Tavan ve ark., 2019; Schütte ve ark., 2024; Yang ve ark., 2022).

Özel güvenlik ile risk önleme yaklaşımları arasındaki ilişki, güvenliğin artık tek bir kurum tarafından değil, ağ yapısı içindeki çoklu aktörler tarafından üretildiğini savunan çalışmalarla daha açık hâle gelmiştir (Whelan, 2014; Giulianotti ve Klauser, 2010). Nitekim Almanya örneğinde yapılan saha araştırması, etkinlik güvenliğinin acil durum ve kolluk aktörleri ile ticari steward ve özel güvenlik sağlayıcılarının etkileşimi içinde oluşan sosyoteknik bir sistem olduğunu göstermektedir (Schütte ve Willmes, 2022).

Bu bağlamda özel güvenlik, karar alan değil yalnızca uygulayan bir unsur olarak değil, önleyici tedbirlerin iletimi, sahaya yerleştirilmesi ve ziyaretçi davranışına temas eden ilk katmanlardan biri olarak düşünülmelidir (Schütte ve ark., 2024; Schönefeld ve ark., 2022). Ağ temelli güvenlik araştırmaları, rol sınırları ve bilgi paylaşımı önceden belirlenmediğinde farklı kurumların aynı riski farklı biçimlerde yorumlayabildiğini ve bu durumun önlemeyi zayıflattığını göstermektedir (Schütte ve Willmes, 2022; Whelan, 2014). Bu nedenle özel güvenliğin etkinliği, yalnızca müdahale anındaki görünürlüğüyle değil, riskin erken fark edilmesine, uygun yönlendirmeye ve kurallara uyumun sürdürülmesine yaptığı katkıyla değerlendirilmelidir (Giulianotti ve Klauser, 2010; Schütte ve ark., 2024).

Özel güvenliğin önleyici kapasitesi, yerel topluluk ve katılımcılar nezdindeki meşruiyet algısından bağımsız değildir; çünkü mega etkinlik bağlamındaki niteliksel çalışma, olumsuz algının çoğu kez zayıf iletişim, sınırlı yerel bilgi ve otoriter tutumla ilişkilendirildiğini göstermektedir (Aitken, 2022). Bu bulgu, risk önlemenin

yalnızca kural koymakla değil, kuralın neden gerekli olduğunu anlaşılır biçimde anlatmakla da ilgili olduğunu ortaya koymaktadır (Aitken, 2022; Schütte ve ark., 2024). Özel güvenlik personelinin sahadaki davranışı, ziyaretçi uyumunu kolaylaştırdığında önleyici planlar gündelik pratikte işler hâle gelir; tersine iletişim ve güven zayıfladığında aynı planlar kâğıt üzerinde kalabilir (Schönefeld ve ark., 2022; Aitken, 2022). Ayrıca ağ yaklaşımı, özel güvenlik aktörlerinin polis, organizatör ve diğer hizmet birimleriyle kurduğu sürekli bilgi alışverişinin risk önleme kapasitesini artırdığını düşündürmektedir (Whelan, 2014; Schütte ve Willmes, 2022). Bu kavramsal çerçevede özel güvenlik, kitlesel etkinliklerde risk önlemenin dış çevresinde duran ikincil bir unsur değil, meşruiyet, koordinasyon ve sürekli değerlendirme ile etkili hâle gelen bütüncül önleme mimarisinin asli bir bileşeni olarak görülmelidir (Giulianotti ve Klauser, 2010; Schönefeld ve ark., 2022; Aitken, 2022).

3. YÖNTEM

Bu çalışma, kitlesel etkinliklerde özel güvenlik, kalabalık yönetimi ve risk önleme yaklaşımlarına ilişkin ulusal ve uluslararası literatürün incelenmesine dayanan bir derleme araştırmasıdır. Çalışmada konuya ilişkin güncel bilgi birikimini ortaya koymak, farklı araştırmaların bulgularını karşılaştırmalı olarak değerlendirmek ve mevcut literatürde öne çıkan eğilimleri belirlemek amacıyla kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaya, hakem değerlendirmesinden geçmiş, tam metnine erişilebilen ve doğrudan kitlesel etkinliklerde özel güvenlik, kalabalık davranışı veya risk yönetimi konularını ele alan araştırmalar dâhil edilmiştir. Seçilen çalışmalar amaç, yöntem, örneklem, temel bulgular ve özel güvenlik uygulamalarına katkıları bakımından incelenmiş ve benzer yönleri ile farklılıkları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, özel güvenlik ve kalabalık davranışı, kitlesel etkinliklerde özel güvenlik uygulamaları ile risk önleme yaklaşımları başlıkları altında tematik olarak sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır. Böylece mevcut literatürde ulaşılan sonuçlar bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilerek kitlesel etkinliklerde özel güvenlik uygulamalarına ilişkin güncel eğilimler ve gelecekteki araştırmalara yönelik öneriler ortaya konulmuştur. Tarama sürecinde çalışmanın kapsamıyla uyumlu olarak Türkçe ve İngilizce “kitlesel etkinlik/mass gathering”, “özel güvenlik/private security”, “kalabalık yönetimi/crowd management”, “kalabalık davranışı/crowd behaviour”, “risk yönetimi/risk management”, “risk önleme/risk prevention” ve “etkinlik güvenliği/event security” anahtar kelimeleri tek başlarına ve farklı kombinasyonlar hâlinde kullanılmıştır.

4. TARTIŞMA

Kitlesel etkinliklerde güvenlik riskini belirleyen temel unsur, yalnızca katılımcı sayısı değil, akışın sıkışmadan dur kalk düzenine ve oradan da düzensiz basınç üretimine geçebildiği kritik yoğunluk koşullarıdır (Helbing ve ark., 2007). Bu nedenle kalabalığı kendiliğinden irrasyonel ve panik eğilimli bir yapı olarak görmek yerine, olayın mekânsal ve örgütsel tasarımının davranışı nasıl şekillendirdiğini merkeze almak gerekir (Cocking ve ark., 2009). Nitekim acil durum planlama belgelerini inceleyen çalışma, resmi rehberlerde panik varsayımının kalabalığın dayanıklılık kapasitesini geri plana ittiğini ve profesyonel aktörleri tek çözüm gibi konumlandığını göstermiştir (Drury ve ark., 2013). Hac bağlamında yapılan geniş ölçekli alan araştırması ise yoğunluğun güvenlik algısını her zaman aynı yönde bozmadığını, ortak kimlik duygusunun destek beklentisini artırarak olumsuz etkiyi zayıflatabildiğini göstermiştir (Alnabulsi ve Drury, 2014).

Benzer biçimde açık hava müzik etkinliğinde yapılan araştırma, kalabalıkla özdeşleşmenin güvenlik duygusunu doğrudan ve başkalarından yardım bekleme üzerinden dolaylı olarak güçlendirdiğini ortaya koymuştur (Drury ve ark., 2015). Bununla birlikte, 183 çalışmayı kapsayan sistematik derleme, sağlık, davranışsal ve çevresel risklerin etkinlik türüne göre değiştiğini ve sosyal normların bu literatürde hâlâ sınırlı biçimde ele alındığını gösterdiği için, tek tip güvenlik reçetelerinin yetersiz kaldığını düşündürmektedir (Alhajri ve ark., 2023).

Bu bulgular birlikte okunduğunda, özel güvenliğin görevi yalnızca fiziksel kontrol sağlamak değil, kalabalığın güvenlik algısını ve yönelimini iletişim, görünürlük ve davranışsal rehberlik yoluyla etkilemektir (Hutton ve ark., 2025). İskoç futbolunda steward ve özel maç günü güvenliği üzerine yapılan nitel çalışma, bu personelin yükselişinin saha güvenliğini geliştirdiğini, ancak profesyonellik, eğitim ve rol tanımı bakımından önemli açıklar bıraktığını göstermiştir (Atkinson ve Graham, 2020). Futbol mega etkinliklerindeki taraftar alanlarını uzunlamasına inceleyen çalışma da taraftar deneyimini çeşitlendirme ile kalabalık yönetiminde güvenlik odağının genişlemesinin artık aynı organizasyon mantığı içinde birleştiğini ortaya koymuştur (Rookwood, 2024). Üç paydaş grubuyla yapılan yakın dönem araştırma, etkinlik güvenliğini en çok zayıflatan hususların yetersiz risk değerlendirmesi, zayıf iletişim, risk sahipliğinin belirsizliği ve yetersiz planlama olduğunu göstermiştir (Hutton ve ark., 2025). Alan temelli kalabalık güvenliği üzerine vaka incelemeleri ise tasarım, bilgi, yönetim, giriş, dolaşım ve çıkışı birlikte ele alan DIM ICE yaklaşımının, riskleri personel sayısından

önce mekânsal işleyiş düzeyinde görünür kıldığını göstermektedir (Still ve ark., 2020). Bu nedenle özel güvenliğin başarısı, kaç görevli bulunduğundan çok, bu personelin etkinlik tasarımı, ziyaretçi bilgisi, giriş çıkış akışı ve diğer kurumların karar zinciriyle ne ölçüde bütünleştirildiğine bağlı görünmektedir (Still ve ark., 2020; Atkinson ve Graham, 2020).

Risk önleme yaklaşımının ikinci ayağı, kaynak planlamasının etkinlik türüne özgü değişkenlere dayandırılmasıdır; çünkü üniversite temelli kitlesel etkinlikleri inceleyen çalışma, hasta başvuru oranlarının sıcaklık, katılım, yaş profili ve etkinlik tipi gibi özelliklerle anlamlı biçimde ilişkili olduğunu göstermiştir (Locoh Donou ve ark., 2016). Finlandiya kurtarma otoriteleriyle yapılan çalışma da hazırlığın yalnızca acil durum anına değil, ön planlama iş birliğine, acil durum planının içeriğine ve etkinlik sırasındaki eylem düzenine birlikte dayanması gerektiğini ortaya koymuştur (Koski ve ark., 2020). Belçika verileriyle geliştirilen doğrusal olmayan model, iki yüz binden fazla tıbbi müdahale kaydından hareketle hasta başvurularını öngörmeye etkinlik kategorisi, katılım, süre, yaş sınıfı ve sıcaklık gibi değişkenlerin birlikte değerlendirilmesi gerektiğini göstermiştir (Scheers ve ark., 2022). Aynı dönemde yürütülen başka bir çalışma, kitlesel etkinliklerin yerel acil sağlık ve kurtarma hizmetlerinde gecikme ve yük artışı yarattığını, bu nedenle yeterli ön planlama ile yerinde kapasite oluşturma'nın kritik olduğunu vurgulamıştır (Koski ve ark., 2022).

Buradan çıkan temel sonuç, özel güvenliğin risk önleme kapasitesinin sağlık ve acil durum planlamasından ayrı düşünülemeyeceği, çünkü sahada oluşan tıkanma, erişim sorunu ve yönlendirme hatalarının doğrudan hizmet yükünü de şekillendirdiğidir (Locoh Donou ve ark., 2016; Koski ve ark., 2022). Dolayısıyla derleme makalenin tartışma kısmında, Türkiye bağlamında da olay sonrası raporlama ve standart veri toplama sistemleri kurulmadan gerçekten kanıta dayalı bir özel güvenlik planlamasına geçilemeyeceği sonucu savunulabilir; bu çıkarım mevcut modelleme çalışmalarının ortak sınırlılıklarıyla da uyumludur (Koski ve ark., 2020; Scheers ve ark., 2022).

Kitlesel etkinliklerde özel güvenlik uygulamaları, kamu kolluğu ile özel aktörlerin aynı sahada birlikte çalıştığı çoğul güvenlik yapısı içinde değerlendirildiğinde daha doğru anlaşılmaktadır (Atkinson ve Graham, 2020). Taraftar alanları üzerine çalışma, bu mekânların yalnızca eğlence uzantısı olmadığını, kalabalığı dağıtma, dolaşımı yönetme ve gözetimi kolaylaştırma işlevleri nedeniyle güvenlik mimarisinin parçasına dönüştüğünü göstermektedir (Rookwood, 2024). Ancak aynı çalışma, taraftar alanlarının giderek daha kurallı ve ticari alanlara dönüştüğünü de gösterdiği için, güvenlik ile meşruiyet arasındaki dengenin hassas olduğunu düşündürmektedir (Rookwood, 2024).

Bu denge kurulamadığında, 2022 Şampiyonlar Ligi finaline ilişkin çalışma örneğinde görüldüğü gibi, sorun yalnızca sahadaki kalabalığın davranışı değil, kurumlar arası koordinasyon eksikliği ve kolektif güçsüzlük hissi olmaktadır (Soulé ve Lestrelin, 2025). Söz konusu analiz, başarısızlığın önemli bir bölümünün aktörler arasında ortak durum farkındalığı kurulamamasından kaynaklandığını gösterdiği için, risk önleme yaklaşımının komuta çizgisi, ortak terminoloji ve eşgüdüm protokollerini de içermesi gerekir (Soulé ve Lestrelin, 2025). Bu çerçevede özel güvenlik, yalnızca son halkada görevlendirilen taşeron bir unsur değil, etkinlik öncesi planlama toplantılarından gerçek zamanlı karar süreçlerine kadar dâhil edilen kurumsal bir paydaş olarak tasarlanmalıdır (Hutton ve ark., 2025; Soulé ve Lestrelin, 2025).

Sonuç olarak literatür, kitlesel etkinliklerde etkili özel güvenliğin, kalabalığı tehdit nesnesi olarak gören dar güvenlik anlayışından çok, davranış bilgisi, mekânsal tasarım ve çok kurumlu hazırlığı birleştiren önleyici bir çerçeveye dayandığını göstermektedir (Drury ve ark., 2013; Still ve ark., 2020; Koski ve ark., 2020). Bu çerçevede en güçlü yaklaşım, eğitimli steward ve güvenlik görevlilerini açık bilgilendirme, kontrollü giriş dolaşım çıkış tasarımı ve etkinliğe özgü kaynak modellemesi ile bir araya getiren katmanlı uygulama görünmektedir (Atkinson ve Graham, 2020; Still ve ark., 2020; Scheers ve ark., 2022). Ayrıca kalabalığın içinde ortak kimlik ve karşılıklı destek potansiyelini tanıyan bakış açısı, hem güvenlik iletişimini güçlendirmekte hem de gereksiz çatışma ve yanlış alarm riskini azaltmaktadır (Alnabulsi ve Drury, 2014; Drury ve ark., 2015).

Buna karşılık mevcut yayınlar, spor etkinlikleri dışındaki konser, kültürel festival ve geçici kamusal alanlarda çalışan özel güvenlik personelinin uygulama deneyimini hâlâ sınırlı biçimde incelemektedir; bu değerlendirme özellikle mevcut çalışmaların konu ve örneklem dağılımına bakılarak yapılabilir (Alhajri ve ark., 2023; Hutton ve ark., 2025). Gelecek araştırmaların, farklı ülkelerdeki mevzuat, eğitim standardı ve kurumlar arası iş bölümü farklılıklarını karşılaştırmalı biçimde incelemesi, özel güvenliğin risk önlemedeki gerçek katkısını daha görünür kılacaktır; bu da mevcut literatürde tanımlanan veri ve model sınırlılıklarına doğrudan cevap verebilir (Koski ve ark., 2020; Scheers ve ark., 2022; Soulé ve Lestrelin, 2025).

Bu nedenle derleme makalenin tartışma kısmında savunulabilecek ana tez, kitlesel etkinliklerde özel güvenliğin başarısının, kalabalık yönetimi ile risk önlemeyi ayrı başlıklar olarak değil, birbirini besleyen tek bir yönetim süreci olarak ele almaya bağlı olduğudur (Helbing ve ark., 2007; Hutton ve ark., 2025).

SONUÇ

Bu derleme çalışma, kitlesel etkinliklerde özel güvenliğin rolünü kalabalık davranışı, kalabalık yönetimi ve risk önleme yaklaşımları ekseninde bütüncül biçimde değerlendirmiştir. İncelenen literatür, kitlesel etkinliklerde güvenliğin yalnızca katılımcı sayısı, fiziksel kontrol önlemleri veya olay anı müdahalesiyle açıklanamayacağını göstermektedir. Aksine bu tür etkinliklerde güvenlik; mekânsal tasarım, kalabalığın psikososyal yapısı, risk değerlendirmesi, iletişim stratejileri, sağlık ve acil durum kapasitesi ile kurumlar arası eşgüdümün birlikte işletildiği çok katmanlı bir süreç olarak ele alınmalıdır. Bu bağlamda özel güvenlik, yalnızca saha düzenini sağlayan yardımcı bir unsur değil, riskin erken fark edilmesi, kalabalık davranışının yönlendirilmesi ve güvenlik uygulamalarının sürdürülebilir biçimde yürütülmesi açısından stratejik bir aktör olarak değerlendirilmelidir.

Çalışmada ulaşılan temel sonuçlardan biri, kalabalığın homojen, irrasyonel ve kendiliğinden risk üreten bir yapı olarak görülmesinin yetersiz olduğudur. Kalabalık davranışı; ortak kimlik, meşruiyet algısı, mekânsal yoğunluk, iletişim biçimi ve güvenlik aktörleriyle kurulan ilişkinin niteliği tarafından şekillenmektedir. Bu nedenle özel güvenlik personelinin kalabalıkla kurduğu temas, yalnızca düzenin korunmasını değil, katılımcıların güvenlik algısını, iş birliği eğilimini ve olayın genel atmosferini de doğrudan etkilemektedir. Açıklayıcı, saygılı ve bağlama duyarlı bir güvenlik yaklaşımı, kalabalığın öz düzenleme kapasitesini desteklerken; otoriter, ayrıştırıcı veya iletişimden yoksun uygulamalar güvensizlik, gerilim ve direnç üretme potansiyeli taşımaktadır.

Risk önleme açısından değerlendirildiğinde, kitlesel etkinlik güvenliğinin olay anında alınan tedbirlerle sınırlı tutulamayacağı açıktır. Etkinlik alanının fiziksel kapasitesi, giriş ve çıkış akışları, dar boğaz noktaları, tahliye senaryoları, sağlık hizmetlerine erişim olanakları, katılımcı profili ve etkinliğin örgütlenme biçimi önceden analiz edilmediğinde, özel güvenlik uygulamalarının sahada etkili sonuç üretmesi güçleşmektedir. Bu nedenle veri temelli risk değerlendirmesi, senaryo planlaması, görev tanımlarının açık biçimde belirlenmesi ve kurumlar arası bilgi paylaşımı, kitlesel etkinliklerde özel güvenliğin etkinliğini artıran temel koşullar arasında yer almaktadır. Bu noktada özel güvenlik, yalnızca belirlenen kuralları uygulayan bir personel grubu olarak değil, riskin sahadaki görünür işaretlerini izleyen ve önleyici müdahaleyi mümkün kılan operasyonel bir bileşen olarak konumlandırılmalıdır.

Bu çalışmanın ortaya koyduğu bir diğer önemli sonuç, özel güvenliğin başarısının yalnızca personel sayısı veya fiziksel varlık düzeyiyle ölçülemeyeceğidir. Etkili bir özel güvenlik uygulaması; personelin eğitim niteliği, iletişim becerisi, kalabalık psikolojisine ilişkin farkındalığı, kriz anında karar verme kapasitesi ve diğer kurumlarla kurduğu koordinasyon düzeyiyle yakından ilişkilidir. Özellikle kitlesel etkinliklerde özel güvenlik görevlileri, çoğu zaman katılımcılarla ilk teması kuran ve güvenlik algısını şekillendiren aktörlerdir. Bu nedenle özel güvenlik personelinin yalnızca kontrol, arama ve yönlendirme prosedürleriyle değil; gerilim azaltma, kriz iletişimi, toplumsal duyarlılık, risk farkındalığı ve kalabalık içi davranış örüntülerini anlama konularında da desteklenmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte kitlesel etkinliklerde özel güvenlik, kamu güvenliği aktörlerinden bağımsız ve ikincil bir alan olarak düşünülmemelidir. Polis, sağlık birimleri, itfaiye, yerel yönetimler, organizatörler ve özel güvenlik birimleri arasında kurulacak açık ve sürdürülebilir koordinasyon, risk önleme kapasitesinin belirleyici unsurlarından biridir. Kurumlar arası görev sınırlarının belirsiz olduğu, bilgi akışının zayıf kaldığı veya karar alma süreçlerinin parçalı biçimde yürütüldüğü durumlarda en iyi tasarlanmış güvenlik planlarının dahi sahada etkisiz kalma riski bulunmaktadır. Bu nedenle kitlesel etkinlik güvenliği, tekil kurumların ayrı ayrı yürüttüğü uygulamalardan çok, ortak durum farkındalığına, önceden belirlenmiş müdahale protokollerine ve bütünlüklü risk yönetimine dayalı bir yönetim süreci olarak yapılandırılmalıdır.

Sonuç olarak kitlesel etkinliklerde özel güvenlik, dar anlamda kontrol ve müdahale işleviyle sınırlandırılmamalı; kalabalık yönetimi ve risk önleme süreçlerinin merkezinde yer alan profesyonel bir güvenlik bileşeni olarak ele alınmalıdır. Bu yaklaşım, hem uygulamada daha güvenli ve öngörülebilir etkinlik ortamlarının oluşturulmasına hem de özel güvenlik alanının kurumsal niteliğinin güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Gelecekte yapılacak ampirik çalışmaların farklı etkinlik türleri, katılımcı profilleri, mekânsal düzenlemeler ve özel güvenlik uygulamaları arasındaki ilişkileri karşılaştırmalı biçimde incelemesi önem taşımaktadır. Özellikle Türkiye bağlamında özel güvenlik personelinin eğitim standartları, saha deneyimleri,

kurumlar arası koordinasyondaki konumu ve risk önleme süreçlerine katkısı üzerine yapılacak çalışmalar hem akademik literatüre hem de uygulama alanına önemli katkılar sunacaktır.

Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

Gelecekte gerçekleştirilecek araştırmalarda, bu derleme kapsamında kavramsal olarak ortaya konulan ilişkilerin ampirik verilerle sınanması önem taşımaktadır. Özellikle farklı kitlesele etkinlik türlerinde özel güvenlik personelinin eğitim düzeyi, kalabalık psikolojisine ilişkin bilgi ve farkındalığı, iletişim becerileri, algılanan meşruiyeti, risk farkındalığı ve kurumlar arası koordinasyondaki konumu ile katılımcıların güvenlik algısı, iş birliği davranışı ve risklere uyumu arasındaki ilişkiler nicel ve nitel araştırma desenleriyle incelenebilir. Mevcut literatürün spor etkinlikleri üzerinde görece yoğunlaşması dikkate alınarak konserler, festivaller, dini etkinlikler, kültürel organizasyonlar ve geçici kamusal alanlardaki kitlesele etkinliklerin karşılaştırılması; etkinlik türüne bağlı farklı risk örüntülerinin ve özel güvenlik gereksinimlerinin belirlenmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca farklı ülkelerdeki mevzuat, özel güvenlik eğitim standartları ve kamu-özel güvenlik iş birliği modellerinin karşılaştırıldığı çalışmaların yürütülmesi yararlı olacaktır. Türkiye özelinde ise özel güvenlik görevlileri, organizatörler, kolluk personeli, sağlık ve acil durum birimleri ile katılımcılardan birlikte veri toplayan çok aktörlü araştırmalar gerçekleştirilebilir; bunun yanında gerçek etkinliklerden elde edilen yoğunluk, giriş-çıkış akışı, olay kayıtları ve müdahale verilerinin kullanıldığı boyamsal ve vaka temelli çalışmalarla özel güvenliğin riskleri erken fark etme ve önleme kapasitesi nesnel göstergeler üzerinden değerlendirilebilir. Bu tür çalışmalar, özel güvenliğin kitlesele etkinliklerdeki işlevinin yalnızca teorik düzeyde değil, uygulamadaki etkililiği bakımından da ortaya konulmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aitken, A. (2022). Community perceptions of private security at a mega event. *Security Journal*, 35, 987–1005. <https://doi.org/10.1057/s41284-021-00309-y>.
- Al-Ahmadi, H. M., Reza, I., Jamal, A., Alhalabi, W. S., ve Assi, K. J. (2021). Preparedness for mass gatherings: A simulation-based framework for flow control and management using crowd monitoring data. *Arabian Journal for Science and Engineering*, 46(5), 4985–4997. <https://doi.org/10.1007/s13369-020-05322-8>
- Alhajri, W., Templeton, A., ve Moore, A. (2023). Social norms and risks at mass gatherings: A systematic review. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 88, Article 103586. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2023.103586>
- Alnabulsi, H., ve Drury, J. (2014). Social identification moderates the effect of crowd density on safety at the Hajj. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(25), 9091–9096. <https://doi.org/10.1073/pnas.1404953111>
- Arbon, P. (2004). The development of conceptual models for mass-gathering health. *Prehospital and Disaster Medicine*, 19(3), 208–212. <https://doi.org/10.1017/S1049023X00001795>
- Ariel, B., Bland, M., ve Sutherland, A. (2017). Lowering the threshold of effective deterrence: Testing the effect of private security agents in public spaces on crime: A randomized controlled trial in a mass transit system. *PLOS ONE*, 12(12), e0187392. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0187392>.
- Atkinson, C., ve Graham, W. (2020). Just ‘students, old timers, and sammies’? Exploring the role of stewards and private matchday security in the plural policing of Scottish football. *International Journal of Police Science ve Management*, 22(4), 439–449. <https://doi.org/10.1177/1461355720966621>
- Bieh, K. L., Khan, A., El-Ganainy, A., Alotaibi, B., Ghallab, S., Abdulmalek, N., Mukhtar, N., ve Jokhdar, H. (2021). Guidance for health risk assessment at recurrent mass gatherings: The Jeddah tool framework. *Prehospital and Disaster Medicine*, 36(3), 348–353. <https://doi.org/10.1017/S1049023X21000145>
- Boels, D., ve Verhage, A. (2016). Plural policing: A state of the art review. *Policing: An International Journal of Police Strategies ve Management*, 39(1), 2–18. <https://doi.org/10.1108/PIJPSM-05-2015-0069>.
- Borch, C. (2013). Crowd theory and the management of crowds: A controversial relationship. *Current Sociology*, 61(5-6), 584–601. <https://doi.org/10.1177/0011392113486443>.
- Carter, H., Drury, J., ve Amlôt, R. (2020). Social identity and intergroup relationships in the management of crowds during mass emergencies and disasters: Recommendations for emergency planners and

- responders. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 14(4), 931–944. <https://doi.org/10.1093/police/pay013>.
- Cocking, C., Drury, J., ve Reicher, S. (2009). Everyone for themselves? A comparative study of crowd solidarity among emergency survivors. *British Journal of Social Psychology*, 48(3), 487–506. <https://doi.org/10.1348/014466608X357893>
- Drury, J. (2018). The role of social identity processes in mass emergency behaviour: An integrative review. *European Review of Social Psychology*, 29(1), 38–81. <https://doi.org/10.1080/10463283.2018.1471948>
- Drury, J., Novelli, D., ve Stott, C. (2013). Representing crowd behaviour in emergency planning guidance: Mass panic or collective resilience? *Resilience: International Policies, Practices and Discourses*, 1(1), 18–37. <https://doi.org/10.1080/21693293.2013.765740>
- Drury, J., Novelli, D., ve Stott, C. (2015). Managing to avert disaster: Explaining collective resilience at an outdoor music event. *European Journal of Social Psychology*, 45(4), 533–547. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2108>
- Giulianotti, R., ve Klauser, F. (2010). Security governance and sport mega-events: Toward an interdisciplinary research agenda. *Journal of Sport and Social Issues*, 34(1), 49–61. <https://doi.org/10.1177/0193723509354042>
- Hadjichristodoulou, C., Mouchtouri, V., Vaitisi, V., Kapoula, C., Voutsourelis, A., Kalivitis, I., Chervoni, J., Papastergiou, P., Vasiliogiannakopoulos, A., Daniilidis, V. D., ve Glekas, A. (2006). Management of environmental health issues for the 2004 Athens Olympic Games: Is enhanced integrated environmental health surveillance needed in every day routine operation? *BMC Public Health*, 6, Article 306. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-6-306>
- Haghani, M., Coughlan, M., Crabb, B., Dierickx, A., Feliciani, C., van Gelder, R., Geoerg, P., Hocaoglu, N., Laws, S., Lovreglio, R., Miles, Z., Nicolas, A., O'Toole, W. J., Schaap, S., Semmens, T., Shahhoseini, Z., Spaaij, R., Tatrai, A., Webster, J., ve Wilson, A. (2023). A roadmap for the future of crowd safety research and practice: Introducing the Swiss Cheese Model of Crowd Safety and the imperative of a Vision Zero target. *Safety Science*, 168, 106292. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2023.106292>
- Helbing, D., Johansson, A., ve Al-Abideen, H. Z. (2007). Dynamics of crowd disasters: An empirical study. *Physical Review E*, 75, 046109. <https://doi.org/10.1103/PhysRevE.75.046109>
- Hopkins, N., ve Reicher, S. (2016). Adding a psychological dimension to mass gatherings medicine. *International Journal of Infectious Diseases*, 47, 112–116. <https://doi.org/10.1016/j.ijid.2015.12.017>
- Hopkins, N., ve Reicher, S. (2016). The psychology of health and well-being in mass gatherings: A review and a research agenda. *Journal of Epidemiology and Global Health*, 6(2), 49–57. <https://doi.org/10.1016/j.jegh.2015.06.001>
- Hutton, A., Robertson, M., ve Ranse, J. (2025). Exploring safety at mass gathering events through the lens of three different stakeholders. *Frontiers in Public Health*, 12, Article 1451891. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1451891>
- Hutton, A., Zeitz, K., Brown, S., ve Arbon, P. (2011). Assessing the psychosocial elements of crowds at mass gatherings. *Prehospital and Disaster Medicine*, 26(6), 414–421. <https://doi.org/10.1017/S1049023X12000155>
- Johansson, A., Batty, M., Hayashi, K., Al Bar, O., Marcozzi, D., ve Memish, Z. A. (2012). Crowd and environmental management during mass gatherings. *The Lancet Infectious Diseases*, 12(2), 150–156. [https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(11\)70287-0](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(11)70287-0)
- Jorm, L. R., Thackway, S. V., Churches, T. R., ve Hills, M. W. (2003). Watching the Games: Public health surveillance for the Sydney 2000 Olympic Games. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 57(2), 102–108. <https://doi.org/10.1136/jech.57.2.102>
- Kammersgaard, T. (2021). Private security guards policing public space: Using soft power in place of legal authority. *Policing and Society*, 31(2), 117–130. <https://doi.org/10.1080/10439463.2019.1688811>

- Khan, A. A., Sabbagh, A. Y., Ranse, J., Molloy, M. S., ve Ciotto, G. R. (2021). Mass gathering medicine in soccer leagues: A review and creation of the SALEM tool. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(19), 9973. <https://doi.org/10.3390/ijerph18199973>
- Khorram-Manesh, A., Berner, A., ve Carlström, E. (2020). Facilitating multiagency collaboration before mass gatherings: The development of MAGRAT Mass Gathering Risk Assessment Tool. *Biomedical Journal of Scientific ve Technical Research*, 24(5), 18607–18616. <https://doi.org/10.26717/BJSTR.2020.24.004114>
- Koski, A., Kouvonen, A., ve Sumanen, H. (2020). Preparedness for mass gatherings: Factors to consider according to the rescue authorities. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(4), Article 1361. <https://doi.org/10.3390/ijerph17041361>
- Koski, A., Pappinen, J., Kouvonen, A., ve Nordquist, H. (2022). Preparedness for mass gatherings: Rescue and emergency medical services' workloads during mass gathering events. *Scandinavian Journal of Trauma, Resuscitation and Emergency Medicine*, 30, Article 15. <https://doi.org/10.1186/s13049-022-01003-7>
- Lee, R. S. C., ve Hughes, R. L. (2005). Exploring trampling and crushing in a crowd. *Journal of Transportation Engineering*, 131(8), 575–582. [https://doi.org/10.1061/\(ASCE\)0733-947X\(2005\)131:8\(575\)](https://doi.org/10.1061/(ASCE)0733-947X(2005)131:8(575))
- Loader, I. (2000). Plural policing and democratic governance. *Social ve Legal Studies*, 9(3), 323–345. <https://doi.org/10.1177/096466390000900301>
- Locoh-Donou, S., Yan, G., Berry, T., O'Connor, R. E., Sochor, M., Charlton, N. P., ve Brady, W. J. (2016). Mass gathering medicine: Event factors predicting patient presentation rates. *Internal and Emergency Medicine*, 11(5), 745–752. <https://doi.org/10.1007/s11739-015-1387-1>
- Lu, Y., Wang, J., Dai, W., Zou, B., Lu, X., ve Hong, W. (2025). Research on risk factors of human stampede in mass gathering activities considering organizational patterns. *Frontiers in Public Health*, 13, Article 1555735. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2025.1555735>
- Lund, A., Gutman, S. J., ve Turris, S. A. (2011). Mass gathering medicine: A practical means of enhancing disaster preparedness in Canada. *CJEM*, 13(4), 231–236. <https://doi.org/10.2310/8000.2011.110305>
- Lund, A., Turris, S. A., Bowles, R., Steenkamp, M., Hutton, A., Ranse, J., ve Arbon, P. (2014). Mass-gathering health research foundational theory: Part 1 population models for mass gatherings. *Prehospital and Disaster Medicine*, 29(6), 648–654. <https://doi.org/10.1017/S1049023X14001216>
- Mandel, R. (2001). The privatization of security. *Armed Forces ve Society*, 28(1), 129–151. <https://doi.org/10.1177/0095327X0102800107>
- Milsten, A. M., Maguire, B. J., Bissell, R. A., ve Seaman, K. G. (2002). Mass-gathering medical care: A review of the literature. *Prehospital and Disaster Medicine*, 17(3), 151–162. <https://doi.org/10.1017/S1049023X00000388>
- Novelli, D., Drury, J., Reicher, S., ve Stott, C. (2013). Crowdedness mediates the effect of social identification on positive emotion in a crowd: A survey of two crowd events. *PLOS ONE*, 8(11), e78983. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0078983>
- Owaidah, A., Olaru, D., Bennamoun, M., Sohel, F., ve Khan, N. (2019). Review of modelling and simulating crowds at mass gathering events: Hajj as a case study. *Journal of Artificial Societies and Social Simulation*, 22(2), Article 9. <https://doi.org/10.18564/jasss.3997>
- Pazzona, M., ve White, A. (2024). Size matters: Measuring the private security industry in the United Kingdom. *Crime Prevention and Community Safety*, 26(3), 333–346. <https://doi.org/10.1057/s41300-024-00213-8>
- Reicher, S., Stott, C., Cronin, P., ve Adang, O. (2004). An integrated approach to crowd psychology and public order policing. *Policing: An International Journal of Police Strategies ve Management*, 27(4), 558–572. <https://doi.org/10.1108/13639510410566271>
- Reicher, S., Stott, C., Drury, J., Adang, O., Cronin, P., ve Livingstone, A. (2007). Knowledge-Based Public Order Policing: Principles and practice. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 1(4), 403–415. <https://doi.org/10.1093/polic/pam067>

- Rookwood, J. (2024). Diversifying the fan experience and securitising crowd management: A longitudinal analysis of fan park facilities at 15 football mega events between 2002 and 2019. *Managing Sport and Leisure*, 29(1), 37-55. <https://doi.org/10.1080/23750472.2021.1985596>
- Ruddell, R., Thomas, M. O., ve Patten, R. (2011). Examining the roles of the police and private security officers in urban social control. *International Journal of Police Science ve Management*, 13(1), 54–69. <https://doi.org/10.1350/ijps.2011.13.1.210>
- Scheers, H., Van Remoortel, H., Lauwers, K., Gillebeert, J., Stroobants, S., Vranckx, P., De Buck, E., ve Vandekerckhove, P. (2022). Predicting medical usage rate at mass gathering events in Belgium: Development and validation of a nonlinear multivariable regression model. *BMC Public Health*, 22, Article 173. <https://doi.org/10.1186/s12889-022-12580-8>
- Schönefeld, M., Schütte, P. M., Schulte, Y., ve Fiedrich, F. (2022). COVID-19 governance in the event sector: A German case study. *European Journal for Security Research*, 7, 117–137. <https://doi.org/10.1007/s41125-022-00088-6>
- Schütte, P. M., ve Willmes, S. U. (2022). Production of event security in Germany – empirical findings on perceptions of interorganisational collaboration between various security actors. *International Journal of Event and Festival Management*, 13(4), 457–471. <https://doi.org/10.1108/IJEFM-11-2021-0092>
- Schütte, P. M., Schulte, Y., Schmitt, A., Schönefeld, M., Barber, V., ve Fiedrich, F. (2024). Visitor safety and security compliance as a key component of event planning and implementation? Findings from a German research project on COVID-19. *Frontiers in Communications and Networks*, 5, Article 1368506. <https://doi.org/10.3389/frcmn.2024.1368506>
- Sharma, U., Desikachari, B. R., ve Sarma, S. (2019). Protocol for development of a risk assessment tool for planning and management of religious mass-gathering events of India—a health system-strengthening initiative. *Pilot and Feasibility Studies*, 5, Article 83. <https://doi.org/10.1186/s40814-019-0464-z>
- Soulé, B., ve Lestrelin, L. (2026). The crowd management failure at 2022 champions league final: inter-organisational analysis of a collective powerlessness. *Sport in Society*, 29(3), 535–555. <https://doi.org/10.1080/17430437.2025.2510943>
- Spaepen, K., Haenen, W. A. P., ve Hubloue, I. (2020). The development of PRIMA – A Belgian prediction model for patient encounters at mass gatherings. *Prehospital and Disaster Medicine*, 35(5), 554–560. <https://doi.org/10.1017/S1049023X20000989>
- Still, K., Papalexi, M., Fan, Y., ve Bamford, D. (2020). Place crowd safety, crowd science? Case studies and application. *Journal of Place Management and Development*, 13(4), 385-407. <https://doi.org/10.1108/JPM-10-2019-0090>
- Stott, C., ve Drury, J. (2000). Crowds, context and identity: Dynamic categorization processes in the poll tax riot. *Human Relations*, 53(2), 247–273. <https://doi.org/10.1177/a010563>.
- Taibah, H., Arlikatti, S., ve Andrew, S. A. (2018). Risk communication for religious crowds: Preferences of Hajj pilgrims. *Disaster Prevention and Management*, 27(1), 102–114. <https://doi.org/10.1108/DPM-09-2017-0215>
- Tavan, A., Tafti, A. D., Nekoie-Moghadam, M., Ehrypoush, M., Vafaei Nasab, M. R., Tavangar, H., ve Fallahzadeh, H. (2019). Risks threatening the health of people participating in mass gatherings: A systematic review. *Journal of education and health promotion*, 8, 209. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_214_19
- Templeton, A., Drury, J., ve Philippides, A. (2015). From mindless masses to small groups: Conceptualizing collective behavior in crowd modeling. *Review of General Psychology*, 19(3), 215–229. <https://doi.org/10.1037/gpr0000032>
- Templeton, A., Drury, J., ve Philippides, A. (2015). From mindless masses to small groups: Conceptualizing collective behavior in crowd modeling. *Review of General Psychology*, 19(3), 215–229. <https://doi.org/10.1037/gpr0000032>.
- Templeton, A., Drury, J., ve Philippides, A. (2018). Walking together: Behavioural signatures of psychological crowds. *Royal Society Open Science*, 5(7), 180172. <https://doi.org/10.1098/rsos.180172>

- Thackway, S., Churches, T., Fizzell, J., Muscatello, D., ve Armstrong, P. (2009). Should cities hosting mass gatherings invest in public health surveillance and planning? Reflections from a decade of mass gatherings in Sydney, Australia. *BMC Public Health*, 9, Article 324. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-9-324>
- Turris, S. A., Lund, A., Hutton, A., Bowles, R., Ellerson, E., Steenkamp, M., Ranse, J., ve Arbon, P. (2014). Mass-gathering health research foundational theory: Part 2 event modeling for mass gatherings. *Prehospital and Disaster Medicine*, 29(6), 655–663. <https://doi.org/10.1017/S1049023X14001228>
- Van Steden, R., ve Nalla, M. K. (2010). Citizen satisfaction with private security guards in the Netherlands: Perceptions of an ambiguous occupation. *European Journal of Criminology*, 7(3), 214–234. <https://doi.org/10.1177/1477370809359264>
- Van Steden, R., ve Sarre, R. (2007). The growth of private security: Trends in the European Union. *Security Journal*, 20(4), 222–235. <https://doi.org/10.1057/palgrave.sj.8350052>
- Whelan, C. (2014). Surveillance, security and sporting mega events: Toward a research agenda on the organisation of security networks. *Surveillance ve Society*, 11(4), 392–404. <https://doi.org/10.24908/ss.v11i4.4722>
- Yang, Y., Yu, J., Wang, C., ve Wen, J. (2022). Risk assessment of crowd-gathering in urban open public spaces supported by spatio-temporal big data. *Sustainability*, 14(10), Article 6175. <https://doi.org/10.3390/su14106175>
- Yang, Y., Yu, J., Wang, C., ve Wen, J. (2022). Risk assessment of crowd-gathering in urban open public spaces supported by spatio-temporal big data. *Sustainability*, 14(10), 6175. <https://doi.org/10.3390/su14106175>

EXTENDED ABSTRACT

Background: Mass gathering events such as sports competitions, concerts, religious ceremonies, festivals, and large-scale public meetings create complex environments in which crowd density, spatial movement, public health demands, and security risks interact simultaneously. These events place considerable pressure on ordinary safety, health, and emergency response capacities. Therefore, the security of mass gatherings cannot be understood only through the number of participants or the physical presence of security personnel. It requires a broader perspective that considers crowd behaviour, spatial design, communication, risk perception, and multi-agency coordination. Within this framework, private security has become an increasingly important actor in the organization and management of mass gathering events. Private security personnel are often among the first actors to interact with participants, regulate access points, guide movement, observe early signs of disorder, and support the implementation of preventive measures in the field.

Purpose and Research Problem: The main purpose of this review article is to examine the role of private security in mass gathering events within the framework of crowd management and risk prevention approaches. The study addresses the problem that private security is often discussed in a narrow sense, mainly as an operational actor responsible for access control, surveillance, or immediate intervention. However, recent literature indicates that private security should be evaluated as a strategic component of event safety, particularly because its practices can influence crowd behaviour, perceived legitimacy, participant cooperation, and the effectiveness of preventive planning. In this context, the study aims to bring together different strands of literature on private security, crowd behaviour, mass gathering management, and risk prevention in order to develop a more integrated conceptual understanding.

Method: This study was designed as a review article based on the examination of national and international literature related to mass gatherings, private security, crowd behaviour, crowd management, and risk prevention. Peer-reviewed studies that directly addressed these themes were examined in terms of their aims, methods, findings, and contributions to security practices. The reviewed literature was analysed thematically under three main dimensions: private security and crowd behaviour, private security in mass gathering events, and risk prevention approaches in mass gathering contexts. Through this thematic structure, the study sought to compare existing findings, identify common tendencies in the literature, and clarify how private security can contribute to safer and more effective event management.

Findings: The reviewed studies show that crowds should not be conceptualized as homogeneous, irrational, or inherently dangerous entities. Crowd behaviour is shaped by shared identity, perceived legitimacy, spatial density, communication patterns, and the nature of interaction with authority figures. Therefore, the way private security personnel communicate with participants and manage their presence in the field can directly

affect the overall atmosphere of an event. Respectful, explanatory, and context-sensitive security practices may strengthen cooperation and support self-regulation within the crowd. In contrast, authoritarian, unclear, or poorly coordinated interventions may increase tension, reduce trust, and weaken participant compliance.

Another important finding is that risk prevention in mass gathering events begins before the event itself. Physical capacity, entry and exit flows, bottlenecks, emergency evacuation routes, health service accessibility, participant profiles, and the organizational structure of the event must be assessed in advance. Data-driven risk assessment, scenario planning, real-time monitoring, and clear task distribution are essential components of effective prevention. In this process, private security should not be seen merely as a group of personnel implementing predetermined rules, but as an operational actor capable of observing risks, guiding participants, and supporting the practical functioning of preventive strategies. The literature also emphasizes the importance of multi-agency coordination. Police, emergency medical services, fire departments, local authorities, event organizers, and private security providers must work within a shared framework of responsibility and communication. When role boundaries are unclear or information flow is weak, even well-designed safety plans may fail in practice. Therefore, private security should be included not only in the implementation phase but also in pre-event planning, risk assessment, and coordination processes.

Conclusion: In conclusion, private security in mass gathering events should not be limited to control, surveillance, and response functions. It should be understood as an integral component of crowd management and risk prevention. Effective private security requires professional training in crowd psychology, crisis communication, risk awareness, de-escalation, spatial guidance, and inter-agency coordination. Such an approach can contribute to safer event environments, stronger participant trust, and more effective prevention of potential risks. Future empirical studies should examine the experiences, training standards, field practices, and institutional roles of private security personnel across different types of mass gathering events. Comparative research in different national and organizational contexts may also provide valuable insights into how private security can contribute more effectively to crowd safety and risk governance.